

Η Αθηνά σκοτώνει τον γίγαντα Αλκυονέα (Μουσείο της Περγάμου, Βερολίνο)

Ahmet Umit
Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΧΑΜΕΝΩΝ ΘΕΩΝ
Μτφ. Στέλλα Βρετού
Εκδ. Πατάκης, 2023,
σελ. 592
Τιμή 20 ευρώ

Στο μυθιστόρημα πρωταγωνιστικό ρόλο παίζει η αστυνομός Γιλντίζ Καράσου, τουρκικής καταγωγής, που γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Βερολίνο, όπου διαδραματίζεται και η σχετική πρόσφατη ιστορία

Αχμέτ Ουμίτ

Η Γιγαντομαχία και οι μετανάστες

Με αφορμή τη λεπτομερή απεικόνιση στη βάση του μνημειώδους βωμού της Περγάμου που ήταν αφιερωμένος στον Δία, ο δημοφιλέστατος στη χώρα μας τούρκος συγγραφέας ρίχνει φως και ερμηνεύει σύγχρονα κοινωνικά γεγονότα

ΓΡΑΦΕΙΗ ΧΡΥΣΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Το έργο του τούρκου συγγραφέα Αχμέτ Ουμίτ (Γκαζιάντεπ, 1960) έχει γίνει γνωστό στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό ήδη από το 1999, όταν εκδόθηκε για πρώτη φορά το έργο του *Ομήλιη και νύχτα* από τις εκδόσεις Ωκεανίδα, σε μετάφραση της Στέλλας Βρετού. Ωστόσο έκτοτε κάθε καινούργια κυκλοφορία μυθιστορημάτος του αποτελεί μια ευχάριστη έκπληξη, καθώς τα θέματά του ανανεώνονται διαρκώς.

Εμφανίστηκε στα γράμματα το 1989 με την έκδοση μιας ποιητικής συλλογής, συνεχίσει όμως, αφού ασχολήθηκε και με το δοκίμιο, τη δημιουργική του πορεία γράφοντας μακροσκελή μυθιστορήματα. Μάλιστα, ορισμένα από αυτά διαδραματίζονται σε γειτονιές των Ρωμιών στην Κωνσταντινούπολη και έχουν ως θέμα τις μειονότητες, τα προβλήματα των οποίων αντιμετωπίζονται με ευαισθησία. Ο Αχμέτ Ουμίτ μελετάει την Ιστορία και γνωρίζει να συνδέει τα ιστορικά αλλά και μυθολογικά δεδομένα, όπως κάνει, εν προκειμένω, στο μυθιστόρημά του *Η χώρα των χαμένων θεών* (κυκλοφόρησε στην Τουρκία το 2019), τα οποία συνδέει κατόπιν με τα γεγονότα της τρέχουσας εποχής. Διεσιάζει χωρίς προκαταλήψεις και φοβίες σε αμφιλεγόμενες ιστορικές στιγμές και τις εκθέτει για να τις προσλάβει ο αναγνώστης δίχως να καθοδηγείται προς μία και μόνο κατεύθυνση. Δεν δίνει λύσεις και πολλά θέματα τα αφήνει ανοικτά. Τις περισσότερες φορές, μάλιστα, χρησιμοποιεί την τεχνική του αστυνομικού είδους ως πρόσχημα για να αναδείξει θέματα πολιτικά και κοινωνικά, ψυχολογικά και θρησκευτικά,

κάτι που αναγνωρίζει ο αναγνώστης και στη *Χώρα των χαμένων θεών*.

Ο Αχμέτ Ουμίτ επέτυχε να δημιουργήσει πειστικούς χαρακτήρες και ατμοσφαιρικές καταστάσεις, να χρησιμοποιήσει διάφορες τεχνικές στην αφήγησή του, όπως να παρεμβάλλει αφηγηματικές γέφυρες που συνδέουν την ιστορία του μυθιστορήματος με ένα ιστορικό γεγονός ή μυθολογικές αφηγήσεις, ενταγμένες λειτουργικά στο θέμα του. Δεν είναι τυχαίο ότι το 2010 ήρθε δεύτερος σε παλίσσεις συγγραφέας στην Τουρκία, με πρώτη την Ελίφ Σαφάκ, ενώ όλα του τα έργα μεταφράζονται σε ευρωπαϊκές και όχι μόνο γλώσσες. Και μπορεί να επιλέγει θέματα - ταμπού για την τουρκική κοινωνία, όπως η παιδεραστία ή η ομοφυλοφιλία, ή να εκθέτει ιστορικές στιγμές που έχουν προκαλέσει πόνο σε Έλληνες και Αρμένιους, ωστόσο δεν απλοποιεί τα πράγματα και δεν γενικεύει, δεν κάνει εύκολη πολιτική και δεν λαϊκίζει, δεν εξιδανικεύει και δεν εξωραίζει καταστάσεις.

«Δεν γράφω για να διαψεύσω ή να επαληθεύσω τα ιστορικά και πολιτικά γεγονότα. Περιγράφω τις τραγωδίες, τις μεγάλες καταστροφές. Με ενδιαφέρει ο άνθρωπος και όχι η γλώσσα, η θρησκεία, το χρώμα του δέρματος. Χρησιμοποιώντας την αστυνομική πλοκή, εξηγώ τον πολιτισμό, προσπαθώ να ερμηνεύσω τον άνθρωπο... Τη στιγμή του εγκλήματος πέφτουν οι μάσκες και εμφανίζεται ο πραγματικός μας εαυτός. Εκδίδονται σε ακραίο βαθμό ο φόβος, η προδοσία, η ωμότητα, η επιθετικότητα». Οι ιστορίες του, ωστόσο, όσο σκληρές και να είναι, διαθέτουν χιούμορ γιατί «αυτό είναι ένα απολύτως απαραίτητο συστατικό, το αντιστάθμισμα σε όσα εγκληματικά συμβαίνουν γύρω μας. Εί-

Ο Αχμέτ Ουμίτ γεννήθηκε το 1960 στο Γκαζιάντεπ της Τουρκίας και ζει στην Κωνσταντινούπολη

ναί, άλλωστε, σπουδαίο εργαλείο για τον συγγραφέα, γιατί μ' αυτό εκφράζει το πώς βλέπει τον κόσμο και πώς τον ερμηνεύει».

Αν και κύριο πρόσωπο στα περισσότερα έργα του είναι ο αστυνομός Νεβζάτ, γέννημα θρέμμα της Κωνσταντινούπολης, ο οποίος όμως δεν περιγράφεται ως ο αντιπροσωπευτικός τούρκος αστυνομικός, στο μυθιστόρημα *Η χώρα των χαμένων θεών* πρωταγωνιστικό ρόλο παίζει η αστυνομός Γιλντίζ Καράσου, τουρκικής καταγωγής, που γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Βερολίνο, όπου διαδραματίζεται και η σχετική πρόσφατη ιστορία. Μαζί με τον συνεργάτη της Τομπιάς Μπέκερ αναλαμβάνει να διαλευκάνει μια σειρά από φόνους που έχουν να κάνουν με Τούρκους του Βερολίνου οι οποίοι συνδέονται με τον αρχαιολογικό χώρο της Περγάμου αλλά και με τα μνημεία του Μουσείου της Περγάμου στο Βερολίνο, όπου βρίσκεται ο μνημειώδης βωμός που ήταν αφιερωμένος στον Δία.

Η βάση του βωμού, που είναι διακοσμημένη με τη λεπτομερή απεικόνιση της Γιγαντομαχίας, περιγράφεται εκτενώς από τον συγγραφέα στις ενδιέμενες γέφυρες της αφήγησής του. Επει εξη-

γούνται και οι μακροσκελείς αποδόσεις που αναφέρονται σε αρχαιοελληνικούς μύθους και αρχαιολογικά ευρήματα στην Περγάμο, ένα πολύπλοκο φόντο που συμβολικά μπορεί να ρίξει φως στα τεκταινόμενα και να ερμηνεύσει, κατά μία έννοια, τα ανθρώπινα όπως αυτά εξελίσσονται στην ιστορία που διαδραματίζεται σήμερα στο Βερολίνο και φτάνει μέχρι την Τουρκία.

Τα θέματα που σχολιάζονται εμμέσως είναι αυτά της ένταξης των μεταναστών στην καινούργια πατρίδα, της σχέσης τους με τις προκαταλήψεις, τις θρησκευτικές παραδόσεις, τις κοινωνικές μεταβολές της οικογένειας, εν προκειμένω της τουρκικής, τις συνθήκες τους με τα ήθη και τα έθιμα μιας άλλης εποχής, ενώ εξετάζεται και η ομοφυλοφιλία, όπως και οι οικογενειακές σχέσεις στις τουρκικές κοινωνίες και κοινότητες. Επιπροσθέτως, αποδίδονται οι κοινωνικές αντιθέσεις στο Βερολίνο αλλά και η επιθετική στάση μερίδας Γερμανών απέναντι στους μετανάστες.

Οι μόνες επιφυλάξεις αφορούν τους διαλόγους οι οποίοι είναι μακροσκελείς και χάνουν την ευελιξία τους, όπως και τις ενδιάμεσες περιγραφές που αναφέρονται στη Γιγαντομαχία και είναι γεμάτες λεπτομέρειες, ενώ η σκηνή κατά την οποία οι δύο αστυνομικοί συναντούν έναν πιθανό ύποπτο σε καφέ δεν είναι πειστική. Δεν είναι δυνατόν να δίνουν ραντεβού οι αστυνομικοί με ύποπτο σε καφέ ή να επισκεπτευτούν στενό συγγενή του θύματος, ο οποίος είναι και αυτός ύποπτος, και να γίνεται «μάθημα» αρχαιολογίας.

Η μετάφραση, που αυτή τη φορά πραγματοποιήθηκε από τη Στέλλα Βρετού - τα περισσότερα έργα του Αχμέτ Ουμίτ έχουν μεταφραστεί από τον Θάνο Ζαργάλαν - , η οποία έχει μεταφέρει στη γλώσσα μας επιτυχώς τα έργα του Ορχάν Παμούκ, αποδίδει με επάρκεια τον πολύπλοκο κόσμο του μυθιστορηματος.